

Ali Rıza ERDEM¹
Emine GÖZEL²

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN MOTİVASYON DÜZEYLERİ³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemek ve bu görüşlerin cinsiyet, sınıf, öğrenim türü ve mezun olduğu lise değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmenleri adayları oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından sınıf öğretmenleri adayları oranlı küme örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Örnekleme 409 sınıf öğretmenleri adayı alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde “SPSS For Windows (Statistical Packages for Social Sciences)” paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Acat ve Yenilmez (2004) tarafından oluşturulan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri” ölçeği uygulanarak elde edilmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı $r = 0.83$ bulunmuştur. Anketle elde edilen nicel verilerin değerlendirilmesinde betimsel ve parametrik istatistik teknikleri kullanılmıştır. Sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi % 62,8 ve $\bar{X} = 3.89$ ile “katılıyorum” şeklindedir.

Anahtar kelimeler: Sınıf öğretmenleri adayı, öğretmenlik mesleği, motivasyon.

MOTIVATION LEVELS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS CONCERNİNG TEACHING PROFESSION

Abstract

The aim of this study is to underline the opinions of motivation levels of prospective primary school teachers concerning teaching profession and to clarify whether these opinions change or not based on their sex, year, grade and the high school they have graduated. The population of the study is made up of 1st, 2nd, 3rd and 4th year prospective primary school teachers at Pamukkale University. As it is impossible to obtain the whole body of the population, the prospective primary

¹Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, arerdem@pau.edu.tr

²Doktora Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği, g.emine27@hotmail.com

³Bu çalışma 12-14 Eylül 2012 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından İstanbul'da düzenlenen “21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi”nde sunulan sözlü bildirin geliştirilmiş şeklindedir.

school teachers were chosed as rated-group method. In sampling, 409 prospective primary school teachers were included. In the analysis of the data, “SPSS for Windows (Statistical Packages for Social Sciences)”package program was used. The data of the study was obtained through the scale of “Motivation levels of prospective teachers regarding teaching profession”, which was developed by Acat and Yenilmez (2004). The Cronbach's Alpha reliability coefficient which was obtained at the end of the process was found as $r=0.83$. In evaluation of quantitative data, depictive and parametrical statistic techniques were used. Motivation levels of prospective primary school teachers is “I agree” with 62,8 % and $\bar{X}=3.89$

Keywords: Prospective primary school teachers, teaching profession, motivation

1. Giriş

Eğitimin en önemli amacı, bireylere karşılayacağı sorunları çözmeye ve toplumun değerlerine uyum sağlamada temel yeterlilikleri kazandırmak; topluma ve ülkeye faydalı, üretken ve bilimsel düşünebilen bireyler yetiştirmektir. Bu nitelikteki bireylerin yetiştirilmesinde en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Sabır, özveri ve sürekli çalışma gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olabilmek için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Ancak öğretmenlerin bu misyonlarını yerine getirirken eğitim-öğretim hizmetini sunmaya hazır olmaları ve yüksek düzeyde moralli olmaları gerekmektedir. İnsanlar yaptıkları işi severler, motive olurlarsa işlerinde daha fazla verimli olurlar. (Aşkar & Erden, 1987; Kocabaş & Karaköse, 2005; Yıldırım, 2006; Turhan & Ağaoglu, 2009). Eğitimde motivasyon her zaman önemli kavram olarak yerini almıştır.

İngilizce ve Fransızca "motive" kelimesinden türetilen *motive* teriminin Türkçe karşılığı olan *güdü*, bir insanı belirli bir amaç için harekete geçiren güç demektir. Güdülenme kişinin bir hedefe ulaşmak için göstermiş olduğu tutarlılık, hedef ve azim sürecidir. Güdülenme, kişinin davranışlarıyla ilgili bir kavramdır. Güdülenme temelde bireyin davranışlarıyla ilgilidir. Davranışlar bireyin hedeflerine göre yetiştireceği tepkiler biçiminde ortaya çıkacaktır. Güdülemek, teşvik etmek, etki altına almak, harekete geçirmek gibi anlamlara sahip olan motivasyon; insanların, çeşitli gereksinimlerini karşılamaları için doyum sağlayacak ya da amaca götürecekt davranışlarda bulunma süreci olarak da tanımlanmaktadır. Güdüleme sürecini bilmek, sağlıklı ilişkiler kurmak ve uyumlu yaşamak açısından oldukça yararlıdır. Tüm davranışlar neden(ler)e dayanır ve bu nedenleri anlamaya çalışmak, bunlar üzerinde yoğunlaşmak çeşitli durumlarda ortaya çıkabilecek problemleri tahmin etme, engelleme ya da çözmeye yardımcıdır (Eren, 1979; Maehr & Breaskamp, 1986; Erdem, 1998; Woolfalk, 1998; Yıldırım, 2006; Yıldırım, 2007; Robbins & Judge, 2013).

Motivasyon teorileri “içerik (kapsam)” ve “süreç” teorileri olmak üzere iki ana grupta incelenmektedir. Birinci grupta yer alan *içerik (kapsam) teorileri*, bireye enerji veren ve onu harekete geçiren yönlendiren veya onun davranışlarını yavaşlatan ve durduran ihtiyaçları incelemektedir. Güdülemenin başlaması için koşul olan “ihtiyacın hissedilmesi “ ve “ihtiyacın içeriği” ile ilgilenir. Bireylerin ihtiyaçları farklılıklar gösterdiği düşünülürse, içerik kuramları bireyi harekete geçiren ve yönlendiren bireysel değişkenler üzerinde durur. İkinci grubu oluşturan *süreç teorilerinin* odak noktası; insanların hangi amaçlar tarafından ve nasıl motive edildikleridir. Yani, “*Bir davranışı gösteren insanın aynı davranışı yinelemesi ya da yinelememesi nasıl sağlanabilir?*” sorusunun cevabı süreç teorilerinin varmaya çalıştıkları noktayı ifade eder. Süreç kuramlarının merkezde birey vardır. Birey davranışın

sorumluluğunu alır. Düşünür, karar verir, değiştireceği davranışın nedenleri ve sonuçları üzerinde durur ve planlama yapar. Bu teorilerle birlikte güdülenme iç ve dış kaynaklı olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Bireyin ihtiyacı karşılandığında, başarı güdüsü açısından başarıya uğratıldığında bir doyum elde eder. Doyum güdülenmesinin kaynağını oluşturur. Birey doyum elde etmek için işi başarmak istiyorsa, bu bir *içsel güdülenme*dir. Bireyin güdülenmesi dışsal etkilerle öğrenci için özendirici hedefler seçilerek ya da pekiştiriciler kullanılarak geliştirilirse bu durumda *güdülenme dışsaldır*. Dışsal güdü dışarıdan gelen ödül, ceza, baskı, rica gibi etkilerle ortaya çıkar (Locke, 1968; Muchinsky, 1990; Lumsden, 1994; Erdem, 1998; Kesici, 2003; Yavuz, 2006).

İnsan, doğal ihtiyaçlarla kendi yetenek ve isteklerinde başarıya ulaşmak için motive olur. Bunun yanı sıra, bir kişiyi motive etmek için birilerinin onun ihtiyacına ve kişisel beklentilerine göre onu uyarması gerekebilir. Ancak motivasyonu arttırmak için kullanılan etkinlikler bazılarını teşvik ederken bazılarını da etkilemeyebilir. Bu durum kişinin hangi motivasyon özelliklerine sahip olduğu burada önem kazanmaktadır. Öğrenme ortamında, öğrenciyi bilgiyi özümsemeye, doğal ilgi alanları üretmeye teşvik etmek öğrencinin sosyal ve bilişsel gelişimi açısından önemlidir. Bu gelişimi sağlayabilmek için tasarlanan öğrenme aktiviteleri, öğrenciye anlam ve tatmin duygusu verir ve bu yüzden öğrenme güdüseldir. Öğrenme sürecinin en temel faktörü öğrencinin, konuya ilgi duyması ve onu öğrenmek istemesidir. Öğretim etkinlikleri hedeflerine ancak bu durumda ulaşabilir. Öğretimin öğrenciyi öğrenmeye istekli tutabilmesi ise motivasyon kavramı ile yakından ilgilidir. Kaynağı, etki alanı ve etki derecesi konusunda çeşitli tartışmalar yürütülürken, güdülenme öğrenmede önemli bir yere sahip olduğu, ortak kabul gören bir görüş olarak ortaya çıkmaktadır. Yine öğrenme sürecindeki bazı sorunların kaynağının burada yattığı, başarı ve başarısızlıkların önemli bir oranının motivasyonla açıklanabileceği, genel kabul görmektedir (Acat & Yenilmez, 2004; Yorgancı, 2011; Arıkıl & Yorgancı, 2012).

Öğretmenler yaptıkları eğitimin kalitesi ve niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Eğitim ve öğretim faaliyetinin gerçekleştirilmesinde sistemdeki her unsur aslında önemlidir. Ancak öğretmen; eğitim ortamının düzenlenmesinde, eğitimin gerçekleşmesindeki öğeler arasında eşgüdümün sağlanmasında, uygun öğretim metotlarının seçiminde, insan ilişkilerinde başarılı olmak ve öğrencileri öğrenmeye motive etmek gibi önemli görevler üstlenir. Eğitimde kalite ve verimin sağlanabilmesi için öğretmenin işine iyi bir şekilde motive olması ve yüksek düzeyde moralli olması hatta bu moralin olabildiğince sürekli olması gerekmektedir. Motivasyonu yüksek öğretmenlerin daha gayretle çalışacakları, daha iyi öğretecekleri ve nihayetinde eğitimin kalitesini arttıracacağı beklenmektedir. Eğitimin niteliğinin gelişmesinde öğretmen performansının niteliğinin gelişmesi en önemlidir. Öğretmen motivasyonu yani öğretmenin öğretmedeki istekliliği öğretmen performansını geliştirmede önemli bir değişkendir (Kocabaş & Karaköse, 2005; Yavuz & Karadeniz, 2009; Dereli & Acat, 2010). Bu durumda öğretmen ve öğretmen adaylarının motivasyonu arttıkça mesleklerine karşı öğrenmeleri ve ilgileri de artacaktır. Böylelikle öğretmen ve öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini daha fazla sevecek, mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmede daha istekli olacaktır.

Öğretmen ve öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyleriyle ilgili çeşitli araştırmalar vardır. Acat ve Yenilmez (2004) tarafından yapılan çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olumlu motivasyon yüklendikleri, motivasyon sorunu oluşturan durumları daha az yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyinin araştırıldığı bir başka çalışma Gençay ve Gençay (2007) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin okuldaki

sınıf düzeyleri arttıkça eğitim motivasyonlarının azaldığı sonucuna varılmıştır. Turhan ve Ağaoğlu (2009) tarafından yapılan *araştırmada*, Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu ve öğrenim gördükleri programlara göre motivasyon düzeylerinde farklılık olduğu belirtilmiştir. Barlı, Bilgili ve Çelik (2010) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin meslekleri konusunda motivasyonlarının yüksek olduğu gözlenmiş ve mesleklerini severek yürüttükleri sonucuna ulaşılmıştır. Dereli ve Acat'ın (2010) çalışmasında, öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarının genellikle yüksek olduğu ve çok az sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Aynı araştırmanın sonucuna göre, genel olarak 3. ve 4. sınıf öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonları 1. ve 2. sınıf öğrencilerin motivasyonlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirtilmiştir. Ozan ve Bektaş'ın (2011) çalışmasında, eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak öğretmenlik mesleğine karşı motivasyon düzeylerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin cinsiyet, sınıf, öğretim türü ve mezun olduğu lise değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: (1) Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri nasıldır? (2) Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri (a) cinsiyet, (b) öğretim türü ve (c) sınıf (d) mezun olunan lise değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu çalışma, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin algılarının ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Çalışmanın sınıf öğretmeni adaylarına yol göstermesi beklenmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırmanın yürütülmesinde, genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2007: 77-79). Bu çalışmada tarama yöntemi doğrultusunda sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerini belirlemek için “*Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri*” ölçeği uygulanmıştır.

2.1 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak zaman ve emek yönünden sıkıntılı olduğun oranlı küme örnekleme yöntemiyle evreni temsil eden örneklem seçilmiştir. Örnekleme 409 sınıf öğretmeni adayı alınmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyet, sınıf, öğretim türü ve mezun olduğu lise değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler

Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kız	286	69,9
	Erkek	123	30,1
Sınıf	1. sınıf	108	26,4
	2. sınıf	103	25,2
	3. sınıf	97	23,7
	4. sınıf	101	24,7
Öğretim türü	Normal öğretim	207	50,6
	İkinci öğretim	202	49,4
Mezun olduğu lise	Genel lise	162	39,6
	Anadolu Lisesi	190	46,5
	Anadolu öğretmen lisesi	29	7,1
	Süper lise	19	4,6

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyet, sınıf, öğretim türü, ve mezun olduğu lise değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde 286 katılımcının (% 69,9) kız öğrencilerden oluştuğu, 108 katılımcının (% 26,4) birinci sınıf olduğu, 207 katılımcının (% 50,6) normal öğretim ve 190 katılımcının (% 46,5) Anadolu Lisesi mezunu olduğu görülmektedir.

2.2 Veri toplama aracı ve güvenilirliği

Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerini cinsiyet, öğretim türü, sınıf düzeyi ve lise türü değişkenlerine göre belirlemek için Acat ve Yenilmez (2004) tarafından oluşturulan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri” ölçeği temel alınmıştır. Ölçek 23 maddeden ve likert türünde 5 seçenekten oluşmaktadır. Öğretmen adaylarından, her maddenin karşısında bulunan “5= Tamamen katılıyorum”, “4= Katılıyorum”, “3= Kararsızım”, “2= Katılmıyorum” ve “1= Tamamen katılmıyorum” seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Katılma derecesi aralıkları ($n-1: n$) formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 5 arasındaki aralık genişliği 0.80 olarak belirlenmiştir. Ölçekte yer alan olumlu maddelerin katılma düzeyleri için sınırlar; 1.00–1.80 “Tamamen katılmıyorum”, 1.81–2.60 “Katılmıyorum”, 2.61–3.40 “Kararsızım” ve 3.41–4.20 “Katılıyorum” 4.21–5.00 “Tamamen katılıyorum” olarak yorumlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan ise 115’tir. Yüksek puanlar sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin iyi olduğunu ifade etmektedir. Bunun yanı sıra ölçekte 18 olumlu, 5 olumsuz madde yer almaktadır. Olumsuz maddeler değerlendirme aşamasında ters çevrilmiş ve kodlanmıştır. Acat ve Yenilmez (2004) tarafından oluşturulan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri” ölçeğinin Cronbach Alpha değeri; 0.92 olarak bulunmuştur (Acat ve Yenilmez, 2004: 129). Bu çalışmada ise Cronbach Alpha değeri, 0.83 olarak bulunmuştur.

2.3 Verilerin Çözümlemesi

Ölçekle elde edilen veriler bilgisayara aktarılmıştır. Verilerin çözümlemesinde “SPSS (Statistical Packages for Social Sciences) For Windows 11.0” paket programı kullanılmıştır. Ölçekteki sorulara verilen cevaplar alt problemlere uygun olarak bilgisayarda kodlanmıştır.

Bağımlı değişkenin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit için tek örneklemlili Kolmogorov Simirnov testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre bağımlı değişkenin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir [$z= 0.974$; $p: 0.299$]. Ölçeğin uygulanması sonucunda elde edilen verileri çözümlenmede “betimsel istatistik” teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama) ve veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik testler (t testi, ANOVA) kullanılmıştır.

3. Bulgular

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi % 62,8 ve $\bar{X}=3.89$ ile “katılıyorum” şeklindedir. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi % 1,7’si “Katılmıyorum”, % 21,3’ü “Kararsızım”, % 62,8’i “Katılıyorum”, % 14,2’si “Tamamen katılıyorum” şeklindedir.

Tablo 2. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyine ilişkin frekans, yüzde değerleri ve katılım düzeyleri

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi	Frekans	%	Katılım Düzeyi
1.81 – 2.60	7	1,7	Katılmıyorum
2.61 – 3.40	87	21,3	Kararsızım
3.41 – 4.20	257	62,8	Katılıyorum
4.21 – 5.00	58	14,2	Tamamen katılıyorum
Toplam	409	100,0	

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının ölçekteki görüşlerinin “Katılıyorum” şeklindedir. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının ölçekteki görüşleri tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine ilişkin betimsel bulgular

Soru No	Ölçek sorusu	N	\bar{X}	Sd.	Anlamı
s16	Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir	409	4,27	,793	Tamamen katılıyorum
s17	Birlikte eğitim aldığım grubun istekliliği beni etkiler	409	4,20	,988	Katılıyorum
s15	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmede işini severek yapan ve beni motive edebilecek bir kişi ile çalışmam istekliliğimi artırır	409	4,19	,842	
s3	Kendimi öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenecek yeterlilikte hissediyorum	409	4,09	,755	

s20	Öğrendiğim bilgi ve becerileri kullanacağımı bilmek beni daha da motive ediyor	409	4,08	,897	
s19	Beklentilerim doğrultusunda gerçekleşecek bir eğitim-öğretim süreci öğrenme konusundaki istekliliğimi artırır	409	4,03	,919	
s2	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgileri öğrenmeyi içtenlikle isteyerek yapıyorum	409	3,98	,859	
s7	Aldığım eğitim daha çok insana ulaşmanı sağlayacak	409	3,92	1,029	
s11	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem ailem mutlu olacak	409	3,90	,991	
s14	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemiyorum çünkü bunları öğrenmeye çabalarken gerginleşiyorum ve unutkanlaşıyorum	409	3,78	1,040	
s22	Öğretmenlik eğitimi almamın benim yaşam kalitemi artıracığına inanıyorum	409	3,74	1,015	
s1	Öğretmenlik mesleğini ilgi duyduğum için seçtim	409	3,73	1,169	
s18	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeye karşı bir dirence sahip olduğumu ve bunu hiçbir zaman tam olarak öğrenemeyeceğimi düşünüyorum	409	3,69	1,072	
s6	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmek bir yetenek ve deneyim işidir. Ancak bunun bende çok sınırlı olduğunu düşünüyorum	409	3,57	1,027	
s21	Benimki öğrenmek değil sadece bazı şeyleri ezberlemek	409	3,56	1,132	
s9	Aldığım öğretmenlik eğitimi sayesinde ilgi alanlarıma ilişkin yazılı kaynaklara çok daha kolay ulaşacağım	409	3,55	,901	
s5	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem kendimi bulmuş olacağım	409	3,52	1,036	
s4	Öğretmenlik mesleği toplumda kabul görmemi sağlayacak	409	3,51	,958	
s12	Öğretmenlik mesleği ile ilgili kazandığım beceriler arkadaşlarım arasında bana prestij kazandırıyor	409	3,45	1,004	
s10	Aldığım öğretmenlik eğitimi kariyerim açısından yükselmemi sağlayacak	409	3,39	1,058	
s13	Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemeyişimin nedeni yeterli çaba göstermememdir	409	3,25	1,169	
s8	Aldığım öğretmenlik eğitimi gelecekte çok daha kolay iş bulmamı sağlayacak	409	3,20	1,172	Kararsızım
s23	Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum	409	3,05	1,225	

Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda en yüksek katılım puanını “Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir” (\bar{x}

=4,27) maddesine vermiş ve “*Tamamen katılıyorum*” demiştir. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda en düşük katılım puanını “*Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum*” ($\bar{X}=3,05$) maddesine vermiş ve “*Kararsızım*” demiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 4’ de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin “cinsiyete” göre farklılığı (T Testi)

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kız	286	3,96	,63102	3,057	0,002
Erkek	123	3,75	,62349		

* $p>0,05$

Tablo 4’ de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir [$t=3,057$, $p: 0,002$]. Kız sınıf öğretmeni adaylarının erkek sınıf öğretmeni adaylarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi daha yüksektir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin sınıf değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 5’ de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin “sınıfa” göre farklılığı (Varyans Analizi)

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Gruplar arası	3	1,483	,494	1,227	,300	
Gruplar içi	405	163,120	,403			
Toplam	408	164,603				

* $p<0,05$

Tablo 5’ de görüldüğü gibi p değeri 0,05’ten büyük olduğu için öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri arasında sınıfa göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin öğretim türü değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için t testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 6’ da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin “öğretim türüne” göre farklılığı (T Testi)

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	t	p
---------	---	-----------	----	---	---

Normal öğretim	207	3,91	,65952	,645	0,519
İkinci öğretim	202	3,87	,61016		

* $p > 0,05$

Tablo 6’ da görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının öğretim türüne göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin mezun olduğu lise değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için varyans analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 7’ de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin “mezun olduğu liseye” göre farklılığı (Varyans Analizi)

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Gruplar arası	3	,780	,195	,481	,750	
Gruplar içi	405	163,823	,406			
Toplam	408	164,603				

* $p < 0,05$

Tablo 7’ de görüldüğü gibi p değeri 0,05’ten büyük olduğu için öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri arasında mezun olduğu liseye göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.Tartışma ve öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi % 62,8 ve $\bar{x} = 3.89$ ile “katılıyorum” şeklindedir. Benzer bulgu Acat & Yenilmez’in (2004) çalışmasında $\bar{x} = 3.50$ ile “katılıyorum” şeklindedir. Bu bulgu sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine motive oldukları şeklinde yorumlanabilir. Benzer şekilde Dereli ve Acat’ın (2010) çalışmasında, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarının genellikle yüksek olduğu ve çok az sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Yine Ozan ve Bektaş’ın (2011) araştırmasında, eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak öğretmenlik mesleğine karşı motivasyon düzeylerinin olumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının en fazla katıldığı “Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir” ölçek maddesi $\bar{x} = 4.27$ ile “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Yani sınıf öğretmeni adaylarının, öğrenme çevresinde dikkat ve ilgi çekici materyallere çok fazla önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir. Benzer bulgu Acat & Yenilmez’in (2004) çalışmasında $\bar{x} = 4.43$; Dereli ve Acat’ın (2010) çalışmasında $\bar{x} = 4.58$; Ozan ve Bektaş’ın (2011) çalışmasında $\bar{x} = 4.13$ ile aynı ölçek maddesi en yüksek ortalamaya sahip olan maddedir. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının en az katıldığı ölçek maddeleri “Aldığım öğretmenlik eğitimi gelecekte çok daha kolay iş bulmamı sağlayacak” ölçek maddesi $\bar{x} = 3.20$ ve “Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum” ölçek maddesi $\bar{x} = 3.05$ ile

“kararsızım” şeklindedir. Bu sonuçlar sınıf öğretmenleri adaylarının aldığı hizmet öncesi eğitimi niteliği ve öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsü ve önemi konularında endişelerinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Benzer bulgu Ozan ve Bektaş’ın (2011) çalışmasında, en düşük ortalamaya sahip madde “*Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum*” ($\bar{x}=3.03$) maddesidir. Bu sonuç araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Ancak Acat & Yenilmez’in (2004) çalışmasında en az katılınan maddeler “*Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeye karşı bir dirence sahip olduğumu ve bunu hiçbir zaman tam olarak öğrenemeyeceğimi düşünüyorum*” ölçek maddesi $\bar{x}=1.89$, “*Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemiyorum çünkü bunları öğrenmeye çabalarken gerginleşiyorum ve unutkanlaşıyorum*” ölçek maddesi $\bar{x}=2.02$, “*Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmek bir yetenek ve deneyim işidir. Ancak bunun bende çok sınırlı olduğunu düşünüyorum*” ölçek maddesi $\bar{x}=2.17$, “*Benimki öğrenmek değil sadece bazı şeyleri ezberlemek*” ölçek maddesi $\bar{x}=2.34$ ve “*Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemeyişimin nedeni yeterli çaba göstermememdir*” ölçek maddesi $\bar{x}=2.51$ ile “*katılmıyorum*” dur. Benzer şekilde Dereli ve Acat’ın (2010) çalışmasında en düşük ortalamaya sahip madde “*Öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemeyişimin nedeni yeterli çaba göstermememdir*” maddesi ($\bar{x}=3.40$) olmuştur. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

Sınıf öğretmenleri adaylarının cinsiyete göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir ($t=3,057$, $p: 0,002$). Kız sınıf öğretmenleri adaylarının erkek sınıf öğretmenleri adaylarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi daha yüksektir. Bunun nedeni, kız sınıf öğretmenleri adaylarının erkek sınıf öğretmenleri adaylarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin daha yüksek olması olabilir. Sınıf öğretmenleri adaylarının sınıfa göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Başka bir ifadeyle, sınıf öğretmenleri adaylarının sınıf düzeyi fark etmeksizin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin yakın olduğu söylenebilir. Ancak Dereli ve Acat’ın (2010) çalışmasında, genel olarak 3. ve 4. sınıf öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonları 1. ve 2. sınıf öğrencilerin motivasyonlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Yine Acat ve Yenilmez’in (2004) çalışmasında, öğrencilerin 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olumlu motivasyon yükledikleri, motivasyon sorunu oluşturan durumları daha az yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmaların yanında Gençay ve Gençay (2007) araştırmasında, öğrencilerin okuldaki sınıf düzeyleri arttıkça eğitim motivasyonlarının azaldığı sonucuna varmıştır. Turhan ve Ağaoğlu’nun (2009) çalışmasında ise Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularıyla çelişmektedir. Sınıf öğretmenleri adaylarının öğretim türüne göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu bulguya dayanarak, sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşlerinde öğretim türünün etken faktör olmadığı sonucuna varılabilir. Öğretim türü fark etmeksizin sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin yakın olduğu söylenebilir. Sınıf öğretmenleri adaylarının mezun olduğu liseye göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu bulguya dayanarak, sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşlerinde lise türünün etken faktör olmadığı sonucuna varılabilir. Farklı türde mezun olan sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin yakın olduğu söylenebilir.

Bu araştırma sonuçlarına göre şunlar önerilebilir: (1) Sınıf öğretmeni adaylarının en fazla katıldığı “Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir” ölçek maddesi $\bar{x}=4.27$ ile “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Öğretmen adaylarına ders veren öğretim elemanlarının hizmet öncesi eğitimde dersleri ilgilerini çeken materyaller ile işlemleri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyini artırabilir. (2) Sınıf öğretmeni adaylarının en az katıldığı ölçek maddeleri “Aldığım öğretmenlik eğitimi gelecekte çok daha kolay iş bulmamı sağlayacak” ölçek maddesi $\bar{x}=3.20$ ve “Gelecekte öğretmenlik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum” ölçek maddesi $\bar{x}=3.05$ ile “kararsızım” şeklindedir. Öğretmen adaylarının aldıkları hizmet öncesi eğitimin niteliği hakkındaki kaygıları giderilebilirse öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi artabilir. Ayrıca öğretmen adaylarına gelecekte sahip olacakları öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsü ve önemi hakkında hizmet öncesi eğitimde üzerinde önemle durulabilirse öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi artabilir. (3) Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir [$t=3,057$, $p: 0,002$]. Kız sınıf öğretmeni adayları erkek sınıf öğretmeni adaylarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonu daha yüksektir. Erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyinin kız öğretmen adaylarına göre düşük olmasının neden kaynaklandığı araştırılabilir. (4) Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf düzeyine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyi konusunda görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin önemi hizmet öncesi eğitimde her sınıfta vurgulanırsa öğretmen adaylarının sınıf düzeyi artıkça öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonları yükselebilir.

KAYNAKÇA

- ACAT, M. B. & YENİLMEZ, K. (2004). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri”, *Kırgızistan- Türkiye: Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 12, s.125-139
- ARIKIL, G. & YORGANCI, B. (2012). Öğretmenlerin, Öğretmen Adaylarının ve Öğrencilerin Motivasyonu Algılama Farklılıkları, (http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf. Erişim Tarihi: 03.08.2012).
- AŞKAR P. & ERDEN, M. (1987). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, *Çağdaş Eğitim*, S. 121, s. 8-1
- BARLI, Ö. & BİLGİLİ, B. & ÇELİK, S. (2010). “İlköğretim Okul Öğretmenlerinin Motivasyonları: Farklılıkların ve Sorunların Araştırılması”, (<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/199/194>. Erişim Tarihi: 03.08.2012).
- DERELİ, E. & ACAT, M. B. (2010) “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 24, s. 173-187
- ERDEM, A.R. (1998). “Süreç Kuramları ve Eğitim Yönetimini Katkıları”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 4, s. 51-57
- EREN, E. (1979). *İşletme Örgütleri Açısından Yönetim Psikolojisi*, İstanbul Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, İstanbul.
- GENÇAY, Ö.A. & GENÇAY, S. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, (http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler.pdf. Erişim Tarihi: 03.08.2012).
- KARASAR, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 17. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- KESİCİ, Ş. (2003) İş Motivasyonu, Editör: Izgar, H., *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi* içinde 75-124, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları:19

- KOCABAŞ, İ. & KARAKÖSE, T. (2005). Okul Müdürlerinin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi (Özel ve Devlet Okulu Örneği), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Y. 3, S. 1, s. 79-91
- LOCKE, E. A. (1968) "Toward a theory of task motivation and incentives", *Organizational Behavior and Human Performance*, S. 3, s. 157-189
- LUMSDEN, L. S. (1994). "Student motivation to learn". *ERIC Digest*, Number 92, Pp 1-7, ED370200
- MAEHR, M. L. & BREASKAMP, L. A. (1986). *The Motivation Factor: A Theory Of Personal Investment*. MA: Lexington Books
- MUCHİNSKY, P. M. (1990) *Psychology Applied To Work: An Instruction To Industrial And Organizational Psychology*. Brooks/Cole Publishing Company
- OZAN, C. & BEKTAŞ, F. (2011). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Y. 15, S. 1, s.51-66.
- ROBBINS, S. & JUDGE, T. A (2013) *Örgütsel Davranış*, Çeviri Editörü: İnci ERDEM, 14. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- TURHAN, E. & AĞAOĞLU, E. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, (http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=104341. Erişim Tarihi: 03.08.2012).
- WOOLFALK, A. (1998) *Educational Psychology*, Seventh Edition, Allyn and Bacon, U.S.A.
- YAVUZ, C. & KARADENİZ, C. (2009). "Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunun İş Tatmini Üzerine Etkisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Y. 2, S. 9, s. 507-519
- YAVUZ, F. (2006). Okul Motivasyonunu Değerlendirme Ölçeği Yapılandırılması ve Güvenirliliği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- YILDIRIM, D.Ş. (2006). Resmi İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Motivasyon ve İş Tatminini Etkileyen Faktörler, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YILDIRIM, S. (2007). Motivasyon ve Çalışma Yaşamında Motivasyonun Önemi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- YORGANCI, B. (2011). Öğretmenlerin, Öğretmen Adaylarının ve Öğrencilerin Motivasyonu Algılama Farklılıkları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.